

เครื่องขัตติยราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติคุณรุ่งเรืองยิ่งมหาจักรีบรมราชวงศ์

ประวัติ

เครื่องขัตติยราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติคุณรุ่งเรืองยิ่งมหาจักรีบรมราชวงศ์ ชื่อเรียกย่อ “ตรามหาจักรีบรมราชวงศ์” (อักษรย่อ ม.จ.ก.) สำหรับพระราชทานแก่พระบรมวงศานุวงศ์ที่สืบเนื่องโดยตรงในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก หรือผู้ซึ่งพระบรมวงศานุวงศ์ดังกล่าวได้เสกสมรสด้วย ตลอดจนพระราชทานแก่ประมุขของต่างประเทศ อันเป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ “พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว” ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติยศในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ในโอกาสครบรอบการสถาปนากรุงเทพมหานครเป็นราชธานีครบ 100 ปี ใน พ.ศ. 2425 เครื่องขัตติยราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติคุณรุ่งเรืองยิ่งมหาจักรีบรมราชวงศ์จัดเป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่มีลำดับเกียรติสูงสุดลำดับที่สองรองจากเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นมงคลยิ่งราชมิตราภรณ์ซึ่งเป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับพระราชทานแก่ประมุขของต่างประเทศเท่านั้น จึงถือเป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์สูงสุดที่พระบรมวงศานุวงศ์ไทยจะได้รับพระราชทาน โดยปัจจุบันเครื่องขัตติยราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติคุณรุ่งเรืองยิ่งมหาจักรีบรมราชวงศ์ยังคงพระราชทานอยู่

ธรรมเนียมหลักตรามหาจักรีบรมราชวงศ์นี้ มีพระมหากษัตริย์เป็นประธานแห่งเครื่องขัตติยราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติคุณรุ่งเรืองยิ่งมหาจักรีบรมราชวงศ์ และพระราชทานแก่พระบรมวงศานุวงศ์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายหน้าและฝ่ายใน

องค์ประกอบ

เครื่องขัตติยราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติคุณรุ่งเรืองยิ่งมหาจักรีบรมราชวงศ์มีชั้นสายสะพายเพียงชั้นเดียว แบ่งออกเป็นฝ่ายหน้า (บุรุษ) และ ฝ่ายใน (สตรี) ซึ่งมีลักษณะที่เหมือนกัน ประกอบด้วย

1. ตรามหาจักรีและสายสร้อย เป็นรูปจักร 8 กลีบ ลงยาสีขาว มีรูปตรีศูลเงินระหว่างกลีบจักร กลางวงจักรเป็นรูปพุ่มอูณาโลมประดับเพชร พื้นลงยาสีฟ้า ขอบลงยาสีแดง จารึกอักษรภาชิต รอบขอบเป็นมาลัยชัชวาลย์ลงยาสีเขียว ดอกลงยาสีชมพูใต้พวงมาลัยลงยาสีชมพู เป็นต้น อีกทั้งสายสร้อย สร้อยด้วยทองคำ ประดับรูปพระแสงจักรคล้องกันสององค์ และพระแสงตรีเสียดลับบนและล่างอีกสององค์ เว้นระยะ รอบสายสร้อยรวม 12 คู่ สลับกับรูปพุ่มทองคำ 12 พุ่ม

ภาพที่ 1 ตรามหาจักรีและสายสร้อย
ที่มา : thairath (2561)

2. ตราจุลจักรีพร้อมสายสะพาย เป็นรูปพระแสงจักรและพระแสงตรีขัดกัน เบื้องบนเป็นพระแสงจักรและพระแสงตรีสามคู่สอดไขว้กัน โดยประกอบด้วยพระแสงอัษฎาวุธห้อยกับสายสะพายสีเหลืองสด

ภาพที่ 2 ตราจุลจักรีพร้อมสายสะพาย
ที่มา : ห้องสมุดและศูนย์การเรียนรู้ มสธ.

3. ดาราจักรี หรือ ดารามหาจักรี มีลักษณะเป็นรูปจักร 10 กลีบ ลงยาสีขาว มีรูปตรีศูลเงินและรัศมีเปลวสีเงินสลับกันไปรอบกลีบจักร กลางดาราเป็นรูปพุ่มอุณาโลมประดับเพชรขอบลงยา พร้อมด้วยอักษรภาชิต เป็นต้น

ภาพที่ 3 ดาราจักรี
ที่มา : www.liekr.com

4. แพรแถบเครื่องขัตติยราชอิสริยาภรณ์ ลักษณะเป็นรูปพุ่มอุณาโลมเพชรสร้างเงิน และเครื่องหมายที่ใช้เป็นดุมเสื้อเป็นรูปดอกไม้จีบ

ภาพที่ 4 แพรแถบเครื่องขัตติยราชอิสริยาภรณ์
ที่มา : กรมธนารักษ์

การประดับ

การประดับเครื่องขัตติยราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติคุณรุ่งเรืองยิ่งมหาจักรีบรมราชวงศ์ประดับแบบเต็มยศ ประกอบด้วย ตรามหาจักรีและสายสร้อย สายสะพายพร้อมดวงตราจุลจักรีจากบำช้ายเฉียงลงทางขวา และประดับตาราที่อกเสื้อด้านซ้าย (บนสุด ในกรณีประดับพร้อมเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชนิดอื่น)

ภาพที่ 5 สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา
ฉลองพระองค์ประดับเครื่องขัตติยราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติคุณรุ่งเรืองยิ่งมหาจักรีบรมราชวงศ์
ที่มา : สำนักข่าว thairath

ผู้นำเสนอข้อมูล

นายปิยะพงศ์ ปัญญา

บรรณานุกรม

วิทย์ พิณคันเงิน. (2551). เครื่องขัตติยราชอิสริยาภรณ์ในเครื่องราชภัณฑ์. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.

ห้องสมุดและศูนย์การเรียนรู้ มสธ. (ม.ป.ป.). เครื่องขัตติยราชอิสริยาภรณ์ในเครื่องราชภัณฑ์.

สืบค้นจาก <https://library.stou.ac.th/wp-content/odi/online/exhibition-rachawong/index.html>